

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvème ANNÉE

1 Août 1930

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 302

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türkiye için 2 1/2, Âlâ kâğıdı-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi beşinci sene

1 Ağustus 1930

ÖRÜMCEKLER

Tabii tarihte, akrepleri de ihtiva etmek üzere « Araknid » umumî nâmı verilerek birçok nevilere, fırkalara, kabilelere ayrılan örümceklerin, evlerimizde, bahçelerimizde muhtelif şekillerde yuvalar ve sinekleri, böcekleri avlamak için hayrete lâıyk bir derecede muntazam şekilde ağlar yaptıklarını az çok hepimiz biliriz. « Bir başa bir göz yetişir » derler; Halbuki - belki de eğirdikleri ipeklerin, dokudukları kumaşların pek inceliğinden dolayı - örümceklere iki gözde kifayet etmeyerek, dâima mütenazır gruplara ayrılmak şartile, nevilerine göre, dörtten sekize kadar gözleri vardır.

Erkeklerin ayrıca tenasül âletleri yoktur; çeneye merbut olan lems âleti indelhace tenasül âletine tehavvül ediyor, yahut izdivaç çağı gelince lems âletinde ilkaha mahsus bir cihaz peyda oluyor.

Örümcek dişilerinin sadâları yoktur; yalnız erkeklerin böceklerle hâs olan sadalardan bir sesleri bulunduğu son asırda keşf olunmuştur.

Bilhassa tanzifi mühmel binalar dahilinde ehlî hayvanlar gibi dâima bizimle beraber yaşayan örümceklerin Piyano, harp, keman, hasılı hava dolu tuluma üfletirilerek çalınan ve el-yevm en ziyade Bulgaristanda isti'mal edilen gayda (Musette) ya varıncaya kadar mûsiki âletlerinin her nevinden, daha doğrusu âhenkli savtların kâffesinden mütehassis ve mütelezziz oldukları bir çok tecrübe ve müşahedelerle kâti suretde anlaşılmıştır.

Bir evde her gün çalınan bir kemanın sadâsına meclup olarak günden güne daha ziyâde yaklaşıp nihayet kemanın yayını tahrik eden kolun üstüne kadar gelip pek yakından ve istiğrak hâlinde dinleniği bile görülmüştür.

Mârûf Fransız ediplerinden Paul Pelisson Bastille zindanlarında mahbus iken kendisini daha ziyâde tâzip etmek maksadıyla kitapdan, yazı için lâzım olan her şeyden mahrûm edilmesinden dolayı vakit geçirecek bir eğlence olmak üzere, zınanın havâ menfezinde yuva ve ağ yapmış olan bir örümceği te'nis etmeye teşebbüs eder ve hergün muayyen saat de birer sinek ihdâ etmek suretile aylarca devae eden ihtimam sayesinde örümceği kendisine temamilen alışdırır. Bu ünsiyette paul pelissonun uşağı tarafından çalınan gayda da haylı yardım eder. Sineği Pelissonun parmakları arasından alup yemek için sinek

zemânı hülûl edince mahbûsın dizi üstüne kadar gelirmiş .

Zindan me'mûru zavallı mahbûsun bu suretle biraz eğlendiğini görünce hayvanı çiyneyerek öldürmüş olduğundan Pelisson :

« Örümceğimi ezeceğinize kolumu kırsanız daha eyi olurdu » deye bağırırmıştır .

Maksada nazaran habis zındancının gaydanın tulumunu patlatmayupda zavallı örümceği öldürmesi bir az tühaf oluyor; her ne ise bu vahşit zındancının Paul Pelissona şahsan bir düşmanlığı yoktur ; zindana gelmeden evvel belki ismini bile eşitmemiştir . 10 Sene evvel bizzât ben de tecrübe etim , zındancı zındancıdır , tâzip için şahsî düşmanlık lâzım değil :

« Köpekdir kâm alan sayyâdı bi insâfa hizmetden »

Meşhûr şâir Leconte de Lisle bu vakayı benim seyerek manzûmelerinin birinde şu mısraları yazmıştır :

« Un geôlier au cour dur, au visage sinistre, indingé du plaisir que goûte un malheureux, Foule aux pieds son amie et l'écrase à ses yeux. »
« Katı yürekli, korkunç suratlı zındancı bir bedbahtın (mahbusun) eğlendiğini görmekten münfeil olarak mühibbesinin (örümceği) onun gözleri önünde çiğner ve ezer. » Demekdir .

Örümceklerin beyaz ve parlak ipeklerinden istifade için bir çok tecrübeler icrâ ve külfetler ihtiyar olunmuşsada tellerinin pek inceliğinden ve sair müşküllerden dolayı muvaffakiyyet hâsıl olmamıştır .

Vaktile Fransa ve İspanyada örümcek yuvalarından , ağlarından ve yumurta koymak için yaptıkları keselerden bir çok ipek toplanıp egrildiği halde ancak birer çift çorap ve eldiven yapılabiliyor vaktin hükmüdarlarına ve fen akademisine ihdâ olunmuştur . Bu bir çift çorabın sikleti ancak 60 grım gelmiştir .

Yapılan lecrube ve hesaba göre 500 G. ipek vücade getirmek için 22000 örümcek beslemek lâzım gelirmiş, halbuki bu kadar ipeği 35000 ipek bceği imal edebilirmiş .

Bir yerde iki örümcek tesadüf ederee ekseriyetle ölümle neticelenen bir mücadeleye tutuşduklarına nazaran bu binlerce kavgacı hayvanların bir mahalde geçindirilmesi pek müşküldür; bu müşkilâta rağmen meraklı bir Fransız 400000 ! örümcek iâşe etdiği halde istifade edememiştir .

[Bitmedi]

Ebubekir Hazım